

Received: 26.06.2021
Accepted: 12.08.2021
Published: 30.09.2021

Roczniki Administracji i Prawa
Annals of The Administration and Law
2021, XXI, z. 3: s. 195-218
ISSN: 1644-9126
DOI: 10.5604/01.3001.0015.7592
<https://rocznikiadministracjiiprawa.publisherspanel.com>

Lucyna Krenz-Brzozowska*
Nr ORCID: 0000-0003-4423-2498

Artur Dariusz Kubacki**
Nr ORCID: 0000-0002-3740-2551

WYNAGRADZANIE TŁUMACZY PRZYSIĘGLYCH W POLSCE W ŚWIETLE OBOWIĄZUJĄCYCH AKTÓW PRAWNYCH

REMUNERATING SWORN TRANSLATORS IN POLAND IN THE LIGHT OF CURRENT LEGISLATION

Streszczenie: W artykule podjęto problem wynagradzania tłumaczy przysięgłych przez polskie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości w świetle obowiązujących aktów prawnych, przede wszystkim w świetle rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego. Rozważając ów problem, za wątek przewodni obrano omówienie poszczególnych przepisów rozporządzenia i pozostałych aktów prawnych, analizując egemplarycznie szereg postanowień sądów w przedmiocie wynagrodzenia tłumacza, w których z różnych powodów odmówiono mu przyznania całego wynagrodzenia wnioskowanego fakturą.

Słowa kluczowe: tłumacz przysięgły, organy ścigania, organy wymiaru sprawiedliwości, wynagrodzenie tłumaczy przysięgłych

Summary: The paper addresses the issue of remunerating sworn translators by Polish law enforcement agencies and courts in the light of applicable legislation, first of all in the light of the Regulation of the Minister of Justice of 24 January 2005 on Remuneration for the Services of Sworn Translators. The authors analyze particular provisions of the Regulation and other legal acts and examine a num-

* dr; adiunkt Zakładu Lingwistycznych Studiów nad Przekładem w Instytucie Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz czynny tłumacz przysięgły języka niemieckiego. Źródła finansowania publikacji: Wyższa Szkoła Humanitas; e-mail: luzyb@amu.edu.pl

** dr hab. prof. UP; kierownik Katedry Językoznawstwa Niemieckiego Instytutu Neofilologii Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie oraz czynny tłumacz przysięgły języka niemieckiego; członek Państwowej Komisji Egzaminacyjnej do przeprowadzania egzaminu na tłumacza przysięgłego oraz Komisji Odpowiedzialności Zawodowej Tłumaczy Przysięgłych w Ministerstwie Sprawiedliwości. Źródła finansowania publikacji: Wyższa Szkoła Humanitas; e-mail: artur.kubacki@up.krakow.pl

ber of court decisions relating to the remuneration of sworn translators in which for various reasons the translator was refused the full remuneration requested.

Keywords: sworn translator, law enforcement agencies, judicial authorities, sworn translator's remuneration

AKTY PRAWNE REGULUJĄCE KWESTIĘ WYNAGRADZANIA TŁUMACZY PRZYSIĘGLYCH

Podstawowym aktem prawnym, który reguluje kwestię wynagradzania tłumaczy przysięgłych¹ za usługi świadczone na rzecz sądu, prokuratury, policji, Straży Granicznej oraz organów administracji publicznej, np. urzędów stanu cywilnego, jest rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego (Dz.U. 2005 nr 15, poz. 131; dalej „rozporządzenie z dnia 24 stycznia 2005 r.”). Jest to przepis wykonawczy² do ustawy z dnia 25 listopada 2004 r. o zawodzie tłumacza przysięgłego (tekst jedn. Dz.U. 2019, poz. 1326), określającej warunki i tryb nabywania oraz utraty prawa wykonywania zawodu tłumacza przysięgłego, a także zasady jego wykonywania³. Ustawa ta w kwestii wynagradzania tłumaczy przysięgłych za usługi świadczone na rzecz tzw. podmiotów szczególnych⁴ odsyła właśnie do rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r., stanowiąc w art. 16 ust. 2, że minister sprawiedliwości określi w drodze rozporządzenia stawki wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego wykonywane na żądanie podmiotów, o których mowa w art. 15 ustawy (tj. sądu, prokuratora, policji i organów administracji publicznej), przy uwzględnieniu stopnia trudności i zakresu tłumaczenia. Rozporządzenie z dnia 24 stycznia 2005 r. niewątpliwie ułatwia kontakty tłumacz – podmioty szczególne, ale niestety pomija także szereg istotnych kwestii związanych z wykonywaniem czynności tłumacza przysięgłego na rzecz podmiotów szczególnych lub ich nie reguluje jednoznacznie, co bywa przyczyną sporów między tłumaczami a tymi podmiotami.

¹ Kwestię wynagradzania tłumaczy przysięgłych w Polsce podjął już A.D. Kubacki (*Tłumacz przysięgły w polskim systemie wymiaru sprawiedliwości*, „Kwartalnik Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury” 2014, zeszyt 4(15), omawiając ją ogólnie jako jeden z aspektów współpracy tłumaczy przysięgłych z organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości.

² Oprócz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005r. wraz z jego trzema nowelizacjami do ustawy wydano osiem aktów wykonawczych. Ich spis podaje A.D. Kubacki w *Ocena regulacji ustawowych w odniesieniu do zawodu tłumacza przysięgłego w Polsce. Próba podsumowania*, „Comparative Legilinguistics. International Journal for Legal Communication” 2018, vol. 35, s. 35–36.

³ Zarówno uchwalenie ustawy z dnia 25 listopada 2004 r. o zawodzie tłumacza przysięgłego, jak i wydanie zapowiadanego nią rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r. odpowiadało na potrzeby powstałe w Polsce po przemianach polityczno-gospodarczych w 1989 roku i miało zasadnicze znaczenie dla praktycznych aspektów wykonywania nowo utworzonego zawodu tłumacza przysięgłego, a tym samym dla sytuacji materialno-bytowej wykonujących go osób. Wyodrębniając samodzielny zawód tłumacza przysięgłego (B. Cieślak et al., *Tłumacz przysięgły. Status prawny i zawodowy*, Warszawa 2018, s. 29), ustawa uwolniła tłumacza przysięgłego od sądu. Tłumacz taki stał się bowiem potrzebny już nie tylko do prowadzenia postępowań przez sądy, prokuraturę, policję i Straż Graniczną, lecz także okazał się niezbędny poza tymi instytucjami jako usługodawca świadczący czynności tłumaczenia poświadczanego i przysięgłego tłumaczenia ustnego na rzecz osób fizycznych – A.D. Kubacki, *Tłumacz przysięgły...*, s. 50-51), a także podmiotów gospodarczych, w tym kancelarii adwokackich, radcowskich i notarialnych.

⁴ A.D. Kubacki, *Tłumacz przysięgły...*, s. 54.

Rozporządzenie z dnia 24 stycznia 2005 r. określa sztywne stawki wynagrodzenia obowiązujące za usługi świadczone na rzecz podmiotów szczególnych, co oznacza, że podmioty te w postępowaniach prowadzonych na podstawie ustawy nie mogą przyznać tłumaczowi innego wynagrodzenia niż przepisane rozporządzeniem⁵. Natomiast stawki wynagrodzenia tłumaczy przysięgłych za czynności wykonywane dla innych podmiotów niż organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości mają charakter umowny i swobodnie kształtuje je wolny rynek, choć w jakimś stopniu wpływają na nie stawki określone w rozporządzeniu⁶. Obecnie tłumacze prowadzący działalność gospodarczą w zakresie tłumaczeń na podstawie swoich faktur mogą otrzymywać wynagrodzenie brutto od wszystkich zleceniodawców, w tym także od podmiotów szczególnych, i samodzielnie odprowadzać właściwy podatek, co daje zleceniodawcom korzyść w postaci mniejszego nakładu pracy administracyjnej, a tym samym – oszczędności w tym zakresie⁷.

Rozporządzenie z dnia 24 stycznia 2005 r. było trzykrotnie nowelizowane:

1. na mocy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 lutego 2007 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego (Dz.U. 2007 nr 41, poz. 265; dalej „pierwsze rozporządzenie nowelizujące”),

2. na mocy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 grudnia 2009 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego (Dz.U. 2009 nr 221, poz. 1746; dalej „drugie rozporządzenie nowelizujące”),

3. na mocy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 października 2019 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego (Dz.U. 2019 nr poz. 1975; dalej „trzecie rozporządzenie nowelizujące”).

Nowelizacje dotyczyły kwestii, których uregulowania wymagała praktyka stosowania rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r. Co więcej, trzecia nowelizacja zrealizowała postulat długo oczekiwanej przez tłumaczy podwyżki stawek, których niestety nie rewaloryzowano przez blisko 15 lat. Były one rażąco niskie w porównaniu ze stawkami na wolnym rynku, co obok opóźnień w wypłacie wynagrodzeń było główną przyczyną niechęci tłumaczy do świadczenia usług na rzecz organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości i jest nią nadal w przypadku przysięgłego tłumaczenia ustnego⁸.

⁵ Ibidem, s. 54–55, 57; L. Zieliński, *Garść uwag o potrzebie optymalizacji komunikacji między tłumaczami przysięgłymi a przedstawicielami organów ścigania, sposobach jej osiągnięcia i potencjalnych korzyściach*, „Comparative Legilinguistics. International Journal for Legal Communication” 2016, vol. 25, s. 122.

⁶ Warto zauważyć, że po wprowadzeniu w Polsce gospodarki wolnorynkowej w 1989 r. tłumacze przysięgli nierzadko nie wykonują swoich czynności już tylko dodatkowo, dorywczo, lecz traktują je jako główne lub jedyne zajęcie zarobkowe w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej, płacąc podatek dochodowy od osób fizycznych, a także niekiedy podatek od towarów i usług. Podmioty gospodarcze od początku preferowały i nadal preferują wystawianie im przez tłumaczy przysięgłych faktur w ramach prowadzonej przez nich działalności gospodarczej, a nie rachunków jako osoba fizyczna, gdyż dzięki temu od wynagrodzeń dla nich nie muszą odprowadzać do urzędu skarbowego zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych, a co za tym idzie – nie muszą także sporządzać dla nich na koniec roku podatkowego informacji PIT-11. Nie muszą także odprowadzać do ZUS składek na ubezpieczenie społeczne. Zatem prowadzenie własnej działalności gospodarczej od początku znacznie ułatwiało tłumaczom współpracę z komercyjnymi zleceniodawcami, a tym samym funkcjonowanie na wolnym rynku. Z tego też powodu tłumacze od 1989 roku coraz chętniej i częściej zakładają działalność gospodarczą.

⁷ O potrzebie optymalizacji komunikacji między tłumaczami przysięgłymi a przedstawicielami organów ścigania i potencjalnych korzyściach, w tym także finansowych, pisze L. Zieliński w *Garść uwag o potrzebie optymalizacji komunikacji...*

⁸ O problemach wynagradzania tłumaczy przysięgłych spowodowanych niskimi stawkami i nieterminowymi

Do wynagradzania tłumaczy przysięgłych stosuje się także przepisy innych aktów prawnych:

1. ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 1575, 1578),
2. ustawy z dnia 19 kwietnia 1969 r. – Kodeks postępowania karnego (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 30, 413, 568, 1086, 1458),
3. ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz.U. 2005 nr 167, poz. 1398),
4. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu cywilnym (Dz.U. 2013, poz. 518),
5. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U. 2013, poz. 167).

Konieczność stosowania przepisów ww. aktów prawnych zachodzi wtedy, gdy dana kwestia nie jest wprost uregulowana w rozporządzeniu z dnia 24 stycznia 2005 r. Fakt, że nie przewiduje ono wprost wynagrodzenia za niektóre koszty związane z wykonywaniem czynności tłumacza przysięgłego, zwłaszcza przysięgłego tłumaczenia ustnego, jest niekorzystny dla tłumaczy, skutkuje sporami między tłumaczami i sądami oraz prowadzi do odmiennych orzeczeń sądów w przedmiocie tych spraw, a w konsekwencji – wywołuje niechęć tłumaczy do występowania przed sądami. Dotyczy to głównie sytuacji, w których czynność sądowa odbywała się poza miejscem zamieszkania tłumacza przysięgłego czy miejscem wykonywania przez niego działalności gospodarczej związanej z tłumaczeniami, gdyż rozporządzenie z dnia 24 stycznia 2005 r. obecnie nie przewiduje wprost zwrotu kosztów przejazdu i zapłaty diety ani też wynagrodzenia dla tłumacza w razie nieskorzystania z jego usług tytułem zwrotu utraconego zarobku lub dochodu⁹. Kodeks postępowania cywilnego i Kodeks postępowania karnego stanowią, że do tłumaczy stosuje się odpowiednio przepisy o biegłych (art. 265 § 2 k.p.c. i art. 204 § 3 k.p.k.) i świadkach (art. 289 k.p.c. i art. 618g i 618h k.p.k.). Zapisy o biegłych (art. 288 § 1 k.p.c. i art. 618f § 1 k.p.k.) i świadkach (art. 277 k.p.c. i art. 618a § 1 i 3 k.p.k.) stosuje się zatem do żądania zwrotu wydatków poniesionych przez tłumacza przysięgłego na przejazd i utrzymanie w miejscu, w którym odbywała się czynność sądowa, do wydatków poniesionych na parkowanie¹⁰, a także do wydatków poniesionych na przesyłki pocztowe w związku z koniecznością przesłania sądowi tłumaczeń poświadczonych wraz z dokumentami źródłowymi oraz faktury za wykonaną usługę, a także w przypadku nieskorzystania z usług tłumacza.

wypłatami należności dowiadujemy się z: A. Mendel, *Raport z badania ankietowego na temat jakości tłumaczenia w postępowaniu karnym*, 2011, https://www.kssip.gov.pl/sites/default/files/18_8.pdf [dostęp: 10.01.2021].

⁹ A.D. Kubacki, *Tłumacz przysięgły...*, s. 49, 55.

¹⁰ Wobec wysokich kosztów parkowania i faktu, że sądy nie zapewniają tłumaczom przysięgłym możliwości nieodpłatnego zaparkowania pojazdu, tłumacze żądają zwrotu kosztów także wtedy, gdy czynność sądowa odbywała się w miejscu zamieszkania tłumacza przysięgłego czy wykonywania przez niego działalności gospodarczej związanej z tłumaczeniami.

Na wnioszek tłumacza sądy – co do zasady – zwracają koszty przejazdu tam i z powrotem w oparciu o przedłożone bilety na środki komunikacji publicznej lub tzw. kilometrówkę¹¹. Sądy zwracają także koszty parkowania¹². Natomiast kwestią sporną między tłumaczami a sądami, nadal nierozwiązaną na gruncie przepisów, jest zwrot zarobku lub dochodu utraconego wskutek długiego czasu dojazdu do sądu. Przykładowo Sąd Rejonowy w Łowiczu w sprawie o sygnaturze akt II K 524/13 odmówił tłumaczowi zapłaty za trzy godziny poświęcone na przejazd autobusem z Łodzi do Łowicza i z powrotem, o co tłumacz wnioskował tytułem zwrotu zarobku utraconego w związku z koniecznością przejazdu. Przyjmując, że tłumacz wykonywał czynności przysięgłego tłumaczenia ustnego przez jedną godzinę, według ówczesnej stawki miał jedynie prawo do wynagrodzenia¹³ 39,09 zł, choć de facto poświęcił łącznie cztery godziny na tę sprawę, co dało 9,77 zł za godzinę. Podobnie było w sprawie o sygnaturze akt II K 183/17 prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Rawiczu, przy czym tłumacz w ogóle nie wystąpił tu o wypłatę diety czy wypłatę wynagrodzenia za czas przejazdów z Poznania do Rawicza i z powrotem na trzy rozprawy, na które był wzywany, wiedząc, że zgodnie z § 7 ust. 2 pkt 1 lit. a rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U. 2013 r., poz. 167) dieta mu nie przysługiwała. Przejazd samochodem z Poznania do Rawicza i z powrotem zajmuje około czterech godzin. Na dwóch rozprawach tłumacz wykonywał czynności przez jedną godzinę, za co zgodnie ze stawką określoną w rozporządzeniu w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego dla jego pierwszej grupy językowej¹⁴ w obu przypadkach przysługiwało mu wynagrodzenie w kwocie 39,09, czyli de facto za pięciogodzinny nakład czasu zarobił zgodnie z obowiązującą wówczas stawką 7,82 zł za godzinę. Na jednej rozprawie tłumacz wykonywał czynność przez dwie godziny, zatem de facto za sześciogodzinny nakład czasu zarobił 13,03 zł. Dla porównania minimalna stawka godzinowa wynagrodzenia w 2018 r., kiedy toczyły się rozprawy, wynosiła 13,70 zł. Przykład ten doskonale uzmysławia przyczynę niechęci tłumaczy do stawiania się na wezwanie sądu poza miejscem zamieszkania i niewątpliwie jest kwestią, która wymaga uregulowania na gruncie przepisów zgodnie z zasadami sprawiedliwości społecznej i zdrowego rozsądku. Wydaje się także, że sądy karne w oparciu o art. 618h § 2 k.p.k. mogą przyznawać wynagrodzenie za czas dojazdu tłumacza, gdyż czas dojazdu stanowi niewątpliwie *czas zużyty w związku z wezwaniem*.

Kwestią, która rzadko bywa przyczyną sporów między tłumaczami a sądami i prokuraturą, jest koszt przesyłek pocztowych z odsyłanymi przez translatorów tłumaczeniami poświadczonymi wraz z dokumentami źródłowymi. Regułą jest, że sądy uwzględniają w tym zakresie żądania tłumaczy¹⁵. Niekiedy jednak sądy i prokuratura odmawiają tłumaczom

¹¹ Postanowienie Sądu Rejonowego w Środzie Wlkp. z dnia 30 września 2013 r. w sprawie II K 350/13, niepublikowane, a także postanowienie Sądu Rejonowego w Gnieźnie z dnia 8 listopada 2016 r. w sprawie I Ns 778/16, niepublikowane, oraz z dnia 29 września 2016 r. w sprawie I Ns 1602/14, niepublikowane.

¹² Postanowienie Sądu Rejonowego w Gnieźnie z dnia 8 listopada 2016 r. w sprawie I Ns 778/16, niepublikowane, oraz z dnia 29 września 2016 r. w sprawie I Ns 1602/14, niepublikowane, a także postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 1 października 2020 r. w sprawie IX GC 249/19, niepublikowane.

¹³ Wszystkie przywołane w artykule stawki są w przypadku płacących podatek VAT stawkami netto.

¹⁴ Zob. tabela nr 1.

¹⁵ Przykładowo: postanowienie Sądu Rejonowego w Środzie Wlkp. z dnia 29 maja 2014 r. w sprawie II K 521/13,

zwrotu kosztów takich przesyłek pocztowych, a przecież tłumacze nie wysyłają ich we własnej sprawie, lecz wykonują zobowiązanie sądu czy prokuratury, a biorąc pod uwagę art. 265 § 2 zd. 1 k.p.c. w związku z art. 89 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (u.k.s.c.) oraz § 8 rozporządzenia w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu cywilnym, nic nie stoi na przeszkodzie, aby przyznawać tłumaczom zwrot kosztów w tym zakresie¹⁶.

PRZEPISY ROZPORZĄDZENIA Z DNIA 24 STYCZNIA 2005 R.

Zgodnie z dyspozycją ustawy z dnia 25 listopada 2004 r. o zawodzie tłumacza przysięgłego minister sprawiedliwości w § 1 rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r. określił wysokość konkretnych stawek wynagrodzenia i przyjmując za punkt odniesienia tłumaczenie poświadczane, dokonał ich zróżnicowania:

1. ze względu na stopień trudności danego języka obcego i jego powszechność¹⁷, a co za tym idzie – częstość jego użycia w Polsce w obrocie prawnym, i tym samym ze względu na zapotrzebowanie instytucji wymienionych w § 1 rozporządzenia – na stawki za tłumaczenie z danego języka obcego lub na ten język, tj.:

a) ze względu na fakt, czy jest to pierwotnie język europejski czy pozaeuropejski,
b) ze względu na fakt, czy dany język posługuje się alfabetem łacińskim czy też niełacińskim albo ideogramami – w przypadku języków pozaeuropejskich,

2. ze względu na kierunek tłumaczenia, tj. z języka obcego na język polski i z języka polskiego na język obcy,

3. ze względu na termin wykonania zlecenia przez tłumacza przysięgłego,

4. ze względu na trudność odczytania tekstu,

5. ze względu na nacechowanie tłumaczonego tekstu frazeologią i terminologią specjalistyczną.

Jak wspomniano, stawki określone w rozporządzeniu z dnia 24 stycznia 2005 r., choć zróżnicowane ze względu na powyżej podane kryteria, są sztywne, tzn. podmioty szczególne nie mogą negocjować z tłumaczami przysięgłymi wysokości stawek wynagrodzenia¹⁸.

W oparciu o dwa pierwsze „językowe” kryteria (tj. stopień trudności danego języka i kierunek tłumaczenia) ustawodawca dokonał wyróżnienia czterech grup językowych. Konkretnie kwoty wynagrodzenia z podziałem na owe cztery grupy językowe podano w § 2.1 rozporządzenia z uwzględnieniem zróżnicowania ze względu na kierunek tłumaczenia (w przypadku tłumaczenia z języka obcego na język polski stawki podano w pkt 1, a z języka polskiego na język obcy – w pkt 2).

niepublikowane, postanowienie Sądu Rejonowego Katowice-Zachód w Katowicach z dnia 11 października 2011 r. w sprawie II Ns 933/10/z, niepublikowane, oraz postanowienie Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie II Ns 417/16, niepublikowane.

¹⁶ A.D. Kubacki, *Tłumacz przysięgły...*, s. 60.

¹⁷ Ibidem, s. 54.

¹⁸ Por. także odpowiedź Ministerstwa Sprawiedliwości nr DO-V-0190-155/08 na pismo z dnia 6 maja 2008 r. nr DO-V-0190-543/1 oraz odpowiedź Ministerstwa Sprawiedliwości nr DO-V-0190-543/10 na pismo z dnia 20 sierpnia 2010 r.

Pierwszą grupę językową stanowią cztery języki europejskie: angielski, francuski, niemiecki i rosyjski¹⁹. Są to zatem takie języki, których dostępność dla zainteresowanych ich opanowaniem jest w Polsce łatwa, a ich nauka ze względu na posługiwanie się przez nie – podobnie jak w przypadku języka polskiego – alfabetem łacińskim (z wyjątkiem języka rosyjskiego) jest łatwiejsza²⁰. Język rosyjski posługuje się co prawda grażdanką, ale będąc językiem słowiańskim, jest na tyle podobny do języka polskiego, że jego nauka także nie jest szczególnie trudna dla Polaków²¹. Jest to zarazem grupa językowa najbardziej istotna w Polsce pod względem wolumenu obrotu prawnego z zagranicą czy liczby kontaktów z obcokrajowcami niewładającymi językiem polskim w ogóle lub wystarczająco dobrze.

Wynagrodzenie za czynności tłumacza przysięgłego języka z pierwszej grupy językowej jest najniższe i po wejściu w życie w 2019 roku trzeciego rozporządzenia nowelizującego wynosi za stronę tłumaczenia poświadczonego z języka pierwszej grupy na język polski 34,50 zł (§ 2 ust. 1 pkt 1 lit. a). Wynagrodzenie za stronę tłumaczenia poświadczonego z języka polskiego na jeden z czterech języków pierwszej grupy wynosi obecnie 45,11 zł (§ 2 ust. 1 pkt 2 lit. a)²².

Tabela 1. Stawki wynagrodzenia za jedną stronę przeliczeniową tłumaczenia poświadczonego według rozporządzenia po nowelizacji z dnia 8 października 2019 r.

Grupa językowa	Stawka wynagrodzenia za jedną stronę przeliczeniową tłumaczenia poświadczonego	
	z języka obcego na język polski	z języka polskiego na język obcy
<i>I grupa</i> (języki: angielski, francuski, niemiecki i rosyjski)	34,50 zł (§ 2 ust. 1 pkt 1 lit. a)	45,11 zł (§ 2 ust. 1 pkt 2 lit. a)

¹⁹ Język angielski to obecnie najpopularniejszy język obcy na świecie i w Polsce, współczesna lingua franca, także w Polsce w obrocie prawnym z zagranicą. Język francuski to dawna lingua franca. Obecnie ten dawny język dyplomacji jest niewątpliwie mniej popularny w Polsce w przypadku obrotu prawnego z zagranicą. Z kolei język niemiecki to język, którego – zapewne ze względu na sąsiedztwo geograficzne i ścisłą współpracę gospodarczą z Niemcami – w Polsce uczy się duża liczba osób i jest on zazwyczaj używany w obrocie prawnym z naszym sąsiadem. Natomiast język rosyjski to język, którego częstość użycia w Polsce w obrocie prawnym z zagranicą czy w kontaktach organów administracji i ścigania oraz wymiaru sprawiedliwości obecnie wzrosła. W dużej mierze jest to związane z napływem obywateli Ukrainy, którzy w kontaktach z policją, sądami i prokuraturą często preferują język rosyjski.

²⁰ Języki niemiecki (16%), angielski (13%) i francuski (12%) obok języka włoskiego (13%), hiszpańskiego (8%) i polskiego (8%) to najliczniej reprezentowane języki ojczyste w Unii Europejskiej (Komisja Europejska 2012:5), a zarazem są to trzy języki obce, których znajomość Europejczycy uważają za najbardziej przydatną dla siebie samych oraz dla przyszłości swoich dzieci (Komisja Europejska 2012:7).

²¹ Należy tu zaznaczyć, że Zespół do Przeglądu i Oceny Funkcjonowania Ustawy o Zawodzie Tłumacza Przysięgłego w projekcie zmian rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r. postulował m.in. przeniesienie języka rosyjskiego z pierwszej do drugiej grupy językowej.

²² Przed trzecią nowelizacją w 2019 r. stawki te przez ponad 15 lat były rażąco niskie i wynosiły odpowiednio zaledwie 23 zł i 30,07 zł. Ich podwyższenie stanowiło odpowiedź na liczne postulaty w tej sprawie wysuwane przez środowisko tłumaczy, stowarzyszenia zawodowe tłumaczy i Zespół do Przeglądu i Oceny Funkcjonowania Ustawy o Zawodzie Tłumacza Przysięgłego, powołany 21 lipca 2015 r. przez ministra sprawiedliwości (A.D. Kubacki, *Ocena regulacji ustawowych...*, przypisy 9, 21 i 11). Z postulatem podwyższenia wynagrodzenia do ministra sprawiedliwości występowało przykładowo Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS – por. <http://tepis.org.pl/wp-content/uploads/Stowarzyszenia-do-MS-8.02.pdf> [dostęp: 10.01.2021] oraz <http://tepis.org.pl/wp-content/uploads/stowarzyszenia-do-MS-1.10.2018.pdf> [dostęp: 10.01.2021].

<i>II grupa</i> (inne języki europejskie i język łaciński)	37,16 zł (§ 2 ust. 1 pkt 1 lit. b),	53,07 zł (§ 2 ust. 1 pkt 2 lit. b)
<i>III grupa</i> (języki pozaeuropejskie posługujące się alfabetem łacińskim)	45,11 zł (§ 2 ust. 1 pkt 1 lit. c)	61,04 zł (§ 2 ust. 1 pkt 2 lit. c)
<i>IV grupa</i> (języki pozaeuropejskie posługujące się alfabetem niełacińskim lub ideogramami)	50,42 zł (§ 2 ust. 1 pkt 1 lit d)	74,31 zł (§ 2 ust. 1 pkt 2 lit. d)

Źródło: opracowanie własne.

Powyższe stawki to stawki bazowe, tzn. stanowią one podstawę do procentowego obliczania wszystkich innych stawek za tłumaczenie poświadczony i przysięgłe tłumaczenie ustne.

Na potrzeby ustalenia wynagrodzenia zarówno za tłumaczenie poświadczony, jak i przysięgłe tłumaczenie ustne w § 8 rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r. zdefiniowano także jednostkę miary dla obu rodzajów tłumaczeń. W pierwszym przypadku stanowią ją strona przeliczeniowa i znak. Za stronę przeliczeniową uważa się 25 wierszy po 45 znaków każdy (ust. 1). Natomiast w przypadku tłumaczenia sporządzonego w układzie maszynopisu lub wydruku komputerowego innym niż 25 wierszy po 45 znaków na wiersz za stronę uważa się 1125 znaków (ust. 2). Za znak uważa się wszelkie widoczne znaki drukarskie, zwłaszcza litery, znaki przestankowe, cyfry, znaki przeniesienia oraz uzasadnione budową zdania przerwy między nimi, tj. spacje (ust. 1). Ponadto stronę rozpoczętą liczy się za całą (ust. 1). Obecnie ze względu na powszechne użycie komputerów tłumacze obliczają należne im wynagrodzenie, stosując najczęściej § 8 ust. 2 rozporządzenia (jedna strona obejmuje 1125 znaków ze spacjami).

Wydawać by się mogło, że z § 8 rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r. jasno i jednoznacznie wynika, że strona przeliczeniowa nie zawsze odpowiada stronie fizycznej pism przedkładanych do tłumaczenia, a zatem nie powinno w tej kwestii dochodzić do sporów między tłumaczem a sądem²³. Tłumacze, wystawiając faktury, zazwyczaj nie tylko podają liczbę stron przeliczeniowych po 1125 znaków ze spacjami, lecz także liczbę znaków. Jednakże w sprawie o sygnaturze akt I Ns 174/11 Sąd Rejonowy w Bytomiu, orzekając o wynagrodzeniu dla tłumacza, za podstawę do obliczenia wynagrodzenia zamiast strony przeliczeniowej tłumaczenia błędnie przyjął stronę fizyczną dokumentów przedłożonych do tłumaczenia i postanowieniem z dnia 14 listopada 2012 r. odmówił tłumaczowi przyznania wynagrodzenia za 217 stron przeliczeniowych, stwierdzając: *Biorąc pod uwagę fakt, że tłumaczeniu podlegało 75 stron tekstu sporządzonego w języku polskim, wynagrodzenie za wykonaną pracę winno wynosić 2225 zł (75 x 30,07 zł)*. Niemniej zgodnie z poprawnie zastosowanym przez tłumacza rozporządzeniem z dnia 24 stycznia 2005 r. jego wynagrodzenie w oparciu o obowiązującą wówczas stawkę powinno wynieść 6525,19 zł (tj. 217

²³ Obrazowo: pierwsza strona ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. 1964 nr 43, poz. 296) to około półtoręj strony przeliczeniowej (na fakturze tłumacz policzyłby zatem dwie strony), a przecież nie jest ona zapisana tekstem ciągłym. Standardowa strona fizyczna wydruku komputerowego z marginesami 2,5 cm zapisana tekstem ciągłym (czcionka Times New Roman wielkości 12, interlinia 1,5 wiersza) to ok. 2,5 strony przeliczeniowej, co na fakturze daje trzy strony przeliczeniowe.

x 30,07 zł)²⁴. Na skutek zażalenia złożonego przez tłumacza sąd przyznał tłumaczowi całą przysługującą mu kwotę wynagrodzenia.

Jednostką miary za przysięgłe tłumaczenie ustne jest godzina zegarowa, a wysokość wynagrodzenia określono tu w odniesieniu do stawki za tłumaczenie poświadczone, przy czym pierwotne brzmienie § 6 ust. 1 rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r. *wynagrodzenie za tłumaczenie ustne za każdą rozpoczętą godzinę obecności tłumacza wynosi stawkę jak za stronę tłumaczenia określoną w § 2 ust. 1 i powiększoną o 30%* było nieprecyzyjne. Nie określał on bowiem jednoznacznie, którą stawkę za tłumaczenie poświadczone należy zastosować: niższą – jak za tłumaczenie z języka obcego na język polski czy wyższą – jak za tłumaczenie z języka polskiego na język obcy. Być może należało podzielić czas tłumaczenia i za połowę policzyć stawkę wyższą, a za drugą połowę – niższą. Ten nieprecyzyjny przepis był często osiłą sporów między tłumaczami a zwłaszcza Strażą Graniczną i prokuraturą, natomiast sądy bez problemu stosowały stawkę wyższą. Przykładowo – w sprawie o numerze 1.DS.41/14/1 prokuratura początkowo odmawiała przyznania tłumaczowi wynagrodzenia obliczonego w oparciu o wyższą stawkę. Dopiero po przedstawieniu przez tłumacza pisma z Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 6 czerwca 2014 r. (znak: DZP-V-670-249/14), będącego odpowiedzią na prośbę o uściślenie, którą stawkę należy zastosować, prokuratura uznała wyższą kwotę wynagrodzenia. W piśmie tym czytamy:

Co prawda dokonując tłumaczenia ustnego, tłumacz przekłada z języka polskiego na język obcy i odwrotnie, jak i z języka obcego na język polski, wykonując tym samym podwójne tłumaczenia, to przy określeniu wynagrodzenia należy zastosować stawkę wyższą określoną w § 2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia, tj. stawkę za tłumaczenie z języka polskiego na język obcy. Za przyjęciem tej stawki przemawia fakt, iż tłumacz dokonuje swej czynności na żądanie polskich instytucji takich jak sąd, prokurator, Policja czy organy administracji publicznej. Wymienione podmioty wzywają tłumacza w celu dokonania tłumaczenia ustnego w pierwszej kolejności z języka polskiego na język obcy, tj. obowiązującego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej urzędowego języka organów i instytucji publicznych, w jakim organ ten lub instytucja zwraca się do danej osoby.

Prezentując swoje stanowisko, Departament Zawodów Prawniczych i Dostępu do Pomocy Prawnej Ministerstwa Sprawiedliwości wskazał także na opinię, znak P.IV468/56/05, wydaną dnia 21 marca 2005 r. przez Departament Legislacyjno-Prawny Ministerstwa Sprawiedliwości. Przyjęto w niej zasadę wynagradzania za tłumaczenie ustne przy zastosowaniu wyższej stawki jak za stronę tłumaczenia z języka polskiego na język obcy.

Dopiero trzecie rozporządzenie nowelizujące położyło kres częstym sporom, precyzując, że w przypadku przysięgłego tłumaczenia ustnego chodzi o stawkę jak za stronę tłumaczenia poświadczoną określoną w § 2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r. i powiększoną o 30%, a zatem o stawkę wyższą – jak za tłumaczenie z języka polskiego na dany język obcy. Zatem obecnie wszystkie organy są jednoznacznie zobowiązane do stosowania tejże stawki, przy czym stawka ta jest inna dla każdej z czterech grup językowych i obecnie wynosi odpowiednio: dla I grupy językowej – 58,64 zł, dla II grupy językowej – 68,99 zł, dla III grupy językowej – 79,35 zł oraz dla IV grupy językowej – 101,65 zł.

²⁴ Postanowienie Sądu Rejonowego w Bytomiu z dnia 14 listopada 2012 r. w sprawie I Ns 174/11, niepublikowane.

Przed trzecią nowelizacją stawka za tłumaczenie ustne była przez 15 lat rażąco niska (39,09 zł dla I grupy językowej), czego wiele sądów było świadomych, podobnie jak policja, czemu przykładowo sąd dał wyraz, pisząc w uzasadnieniu do postanowienia w przedmiocie wniosku tłumacza o przyznanie wygrodzienia: *Niezależnie od tego wymaga zasygnalizowania, że obowiązujące stawki za tłumaczenie ustne dalece różnią się z realiami rynku, stanowiąc istotną przeszkodę w sprawnym przeprowadzaniu rozpraw wymagających udziału tłumaczy*²⁵. Mimo podwyższenia stawki za godzinę tłumaczenia ustnego na mocy trzeciego rozporządzenia nowelizującego stawka ta jest nadal niska, znacznie niższa od stosowanych na rynku stawek. Przykładowo – w przypadku I grupy językowej stanowi ona obecnie około połowy lub nawet mniej stawki rynkowej. Dlatego też tłumacze nadal niechętnie przyjmują zlecenia przysięgłego tłumaczenia ustnego na potrzeby organów szczególnych.

Uwzględniając kryterium terminu wykonania zlecenia przez tłumacza przysięgłego, łatwości odczytania tekstu i nacechowania tłumaczonego tekstu frazeologią i terminologią specjalistyczną, rozporządzenie z dnia 24 stycznia 2005 r. przewiduje możliwość podwyższenia stawki wynagrodzenia. Zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia zmienionego § 1 ust. 2 pierwszego rozporządzenia nowelizującego za sporządzenie tłumaczenia poświadczonego na wniosek zlecającej instytucji w dniu zlecenia oraz w postępowaniu przyspieszonym stawki określone w § 2 ust. 1 podwyższa się o 100%. W pierwotnym brzmieniu § 2 ust. 2 odnosił się wyłącznie do tłumaczenia wykonanego w dniu zlecenia, a stawkę za nie podwyższano tylko o 50%. Uregulowanie stawki za tłumaczenie poświadczony w postępowaniu przyspieszonym było natomiast nową kwestią podjętą dopiero w drugim rozporządzeniu nowelizującym.

Praktyka orzecznicza pokazuje, że omawianą stawkę sądy na wniosek tłumacza stosują także w przypadku takich ekspresowych zleceń, których obszerność uniemożliwia ich wykonanie w tym samym dniu, ale termin ich wykonania jest na tyle krótki, że zakłada konieczność przetłumaczenia jednego dnia większej liczby znaków niż tłumacze są w stanie przetłumaczyć i przygotować do wydania w terminie jednego ośmiogodzinnego dnia pracy²⁶. Tak postąpił sąd w sprawie, w której tłumacz otrzymał w piątek po południu 28 stron fizycznych z frazeologią i terminologią specjalistyczną do przetłumaczenia na język niemiecki na poniedziałek na godz. 10:00²⁷. Wykonane tłumaczenie liczyło łącznie 73 913 znaków (66 stron przeliczeniowych). W dwie doby tłumacz wykonał zatem pracę, która w zwykłym trybie pracy zajęłaby około 4–5 dni roboczych plus czas na ponowne przeczytanie tekstu i ewentualne korekty, wydruk, opieczutowanie, co daje łącznie 5–6 dni roboczych. Przyznanie wynagrodzenia według stawki podwyższonej o 100% było tu zatem jak najbardziej uzasadnione²⁸.

²⁵ Postanowienie Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z dnia 11 stycznia 2016 r., sygn. akt I C 1369/14, niepublikowane.

²⁶ Orientacyjnie chodzi o objętość tekstu powyżej 10–12 tys. znaków w przypadku tekstów zawierających frazeologię i terminologię specjalistyczną oraz powyżej 14–16 tys. znaków w przypadku tekstów niezawierających takiej frazeologii i terminologii.

²⁷ Postanowienie Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda z dnia 16 stycznia 2019 r., sygn. akt III K 376/10, niepublikowane.

²⁸ Zespół do Przeglądu i Oceny Funkcjonowania Ustawy o Zawodzie Tłumacza Przysięgłego proponował dodanie następującego przepisu w trzecim rozporządzeniu nowelizującym: jeżeli wykonanie zlecenia wymaga przetłumaczenia 6–8 stron dziennie, to jest to tłumaczenie w trybie pilnym, i wówczas stawkę podstawową podwyższa się o 50%. Ponadto proponowano, aby tłumacz mógł odmówić wykonania tłumaczenia w zakresie przewyższającym 8 stron dziennie. Niestety, Ministerstwo Sprawiedliwości nie zgodziło się na te propozycje.

Ponadto już w pierwotnym brzmieniu rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r. uregulowano także wynagrodzenie za inne kwestie związane z tłumaczeniem poświadczonym:

1. sprawdzenie i poświadczenie tłumaczenia sporządzonego przez inną osobę i sporządzenie poświadczonego odpisu pisma w języku obcym, za co wynagrodzenie wynosi 50% stawki bazowej za tłumaczenie (§ 4),
2. sprawdzenie i poświadczenie odpisu pisma sporządzonego w języku obcym przez inną osobę, za co wynagrodzenie wynosi 30% stawki bazowej za tłumaczenie (§ 5),
3. sposób zaokrąglania należnych kwot wynagrodzenia do pełnych groszy (§ 7).

Kryterium trudności odczytania tłumaczonego tekstu uregulowano w § 3 rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r., w którym ustalono, że stawki przewidziane w § 2 ust. 1 podwyższa się o 25% za tłumaczenie poświadczone tekstów:

1. sporządzonych pismem ręcznym lub przez wypełnienie pismem ręcznym drukowanych formularzy, z wyjątkiem tekstów sporządzonych pismem technicznym (§ 3 ust. 2),
2. trudnych do odczytania ze względu na stopień zniszczenia lub uszkodzenia tekstu albo złą jakość kopii sporządzonej sposobem technicznym (§ 3 ust. 3).

W § 3 określono także stawkę za tłumaczenie poświadczone tekstów zawierających frazeologię i terminologię specjalistyczną, stanowiąc, że podwyższa się ją również o 25% (§ 3 ust. 1), naturalnie uwzględniając kierunek tłumaczenia. To właśnie ten przepis bywa przedmiotem najczęstszych sporów między tłumaczami a sądem i prokuraturą, gdyż niekiedy te podmioty szczególnie kwestionują obecność w tłumaczonym tekście frazeologii i terminologii specjalistycznej i nie uznają faktur wystawionych przez tłumaczy za przetłumaczenie takich tekstów z zastosowaniem stawki podwyższonej, mimo że nie dysponują one stosowną wiedzą językoznawczą czy terminologiczną. Zasadniczo tak postępuje Prokuratura Krajowa, odmawiając de facto uznania języka prawniczego za język specjalistyczny, mimo że w rozporządzeniu z dnia 24 stycznia 2005 r. minister sprawiedliwości nie dokonał przecież takiego wyłączenia.

Oparty na własnym doświadczeniu przypadek, gdy Prokuratura Generalna²⁹ zleciła w 2011 r. sporządzenie tłumaczenia poświadczonego wniosku o udzielenie pomocy prawnej w sprawie karnej, zażalenia pokrzywdzonych na postanowienie, wyciągów z Kodeksu karnego i Kodeksu postępowania karnego, opisuje Kubacki³⁰. Prokuratura Generalna początkowo w ogóle odmówiła uznania faktu, że w wymienionych powyżej tekstach występuje terminologia specjalistyczna i dopiero na zażalenie tłumacza za teksty ją zawierające uznała jedynie wyciągi z kodeksów, czyli teksty sformułowane z wykorzystaniem języka prawnego, przy czym argumentacja Prokuratury Generalnej była sprzeczna wewnętrznie, gdyż w piśmie nr PG V Oz 3143/11/P z dnia 24 listopada 2011 r. stwierdzono, że wymienione powyżej teksty nie zawierały terminologii specjalistycznej, a w piśmie o numerze PG V Oz 3143/11/P z dnia 7 grudnia 2011 r. podniesiono, że *dokumentacja z postępowania prowadzonego na podstawie ustawy zawsze będzie zawierała terminologię lub słownictwo prawnicze, charakterystyczne dla danej dziedziny prawa oraz albowiem języka potocznego w takiego rodzaju dokumentach nie używa się*. Odmowę uznania podwyższonej stawki wynagrodzenia dodatkowo poparto stwierdzeniem, że *już kandydat na tłumacza przysięgłego musi posiadać znajomość zwrotów*

²⁹ W latach 2010–2016 nazwa Prokuratury Krajowej w Polsce.

³⁰ A.D. Kubacki, *Tłumacz przysięgły...*, s. 60.

i słownictwa prawniczego, a przyznanie tłumaczowi przysięgiemu podwyższonej stawki o 25% (...) byłoby sprzeczne z ideą zawodu tłumacza. Stanowisko Prokuratury Generalnej w tej sprawie przeczy poglądom ogólnie przyjętym zarówno wśród językoznawców, prezentowanym w tezaurusach terminologii translatorycznej³¹ i w literaturze przekładoznawczej³², jak i wśród prawników³³.

W oparciu o postulowany przez Wróblewskiego podział języka prawa na *język prawny*, czyli język stosowany w tekstach aktów normatywnych, i *język prawniczy*, czyli język używany w orzeczeniach sądowych, decyzjach administracyjnych i dogmatyce prawnej, należy stwierdzić, że w przypadku opisywanym przez Kubackiego użyto specjalistycznego języka prawniczego (wniosek o udzielenie pomocy prawnej w sprawie karnej i zażalenie pokrzywdzonych na postanowienie) bądź prawnego (wyciągi z Kodeksu karnego i Kodeksu postępowania karnego).

Podobnie jak Prokuratura Krajowa postępują niekiedy sądy, odmawiając zastosowania stawki podwyższonej ze względu na występowanie frazeologii i terminologii specjalistycznej w tłumaczonych tekstach. Takie doświadczenie jest udziałem wielu tłumaczy, także autorów niniejszego artykułu. Powyższa kwestia sporna jest o tyle zaskakująca, gdyż w poprzednim stanie prawnym, tj. pod rządami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 grudnia 1975 r. w sprawie wynagrodzenia tłumaczy przysięgłych, obowiązywała regulacja, która przewidywała podwyższenie stawki wynagrodzenia tłumaczy przysięgłych o 50% za tłumaczenie tekstów naukowych, technicznych i specjalistycznych oraz streszczeń prac naukowych. W postanowieniu z 1976 r.³⁴ Sąd Najwyższy uznał ten przepis za odnoszący się także do dokumentacji stosowanej w obrocie prawnym:

Rozpoznając zażalenie tłumacza przysięgłego na powyższe postanowienie – Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

§ 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 grudnia 1975 r. w sprawie wynagrodzenia tłumaczy przysięgłych przewiduje podwyższenie stawki wynagrodzenia tłumaczy przysięgłych o 50% za tłumaczenie tekstów naukowych, technicznych i specjalistycznych oraz streszczeń prac naukowych.

Właściwe ujęcie słowne wszelkiej dokumentacji stosowanej w obrocie prawnym posiada istotne i doniosłe znaczenie w zakresie łączących się z nią skutków. Redagowanie takiej dokumentacji wymaga ścisłych określeń i nie zezwala na używanie sformułowań wieloznacznych, powszechnie w języku potocznym używanych, ale mających różne znaczenie.

Szczególne wymagania pod tym względem dotyczą pism sądowych co do ich treści, charakteru i znaczenia dla potrzeb toczącego się postępowania. Wprawdzie właściwa redakcja tych pism należy do organu, który je sporządza i wysyła, to jednak i na tłumaczu, przekładającym je na inny język, ciąży obowiązek właściwego doboru słów czy też całych składni językowych dla oddania nie tylko dosłownej treści tłumaczonego tekstu, ale i zamierzonego celu, dla którego dokument został sporządzony.

³¹ T. Tomaszewicz, *Terminologia tłumaczenia*, Poznań 2004, s. 48, 99-100.

³² B. Hałas, *Terminologia języka prawnego*, Zielona Góra 1995, s. 7.

³³ T. Gizbert-Studnicki, *Język prawny a język prawniczy*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Prawnicze” 1972, zeszyt 55; J. Piętkos, *Podstawy jurslingwistyki. Język w prawie – prawo w języku*, Warszawa 1999; B. Wróblewski, *Język prawny i prawniczy*, Kraków 1948.

³⁴ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 1976 r., sygn. akt IV Cz 56/76.

Zwiększony wkład pracy tłumacza i utrudnienia występujące przy tłumaczeniu pisma uzasadniają zaliczenie ich do tekstów specjalistycznych w rozumieniu § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 grudnia 1975 r. w sprawie wynagrodzenia tłumaczy przysięgłych, za które przysługuje wynagrodzenie zwiększone o 50%.

Do tekstów specjalistycznych, o których mowa w § 2 cyt. rozporządzenia, zaliczyć należy w szczególności wszelkie pisma sądowe wysyłane za granicę dla realizacji roszczeń obywateli polskich w międzynarodowym postępowaniu cywilnym.

Skarżący słusznie zatem żądał przyznania mu zwiększonego wynagrodzenia za tłumaczenie z języka polskiego na język niemiecki dokumentacji dotyczącej realizacji roszczenia osoby uprawnionej do alimentów i dostosowanej do wymagań konwencji o dochodzeniu roszczeń za granicą podpisaney w Nowym Jorku w dniu 20 czerwca 1956 r. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy zmienił zaskarżone postanowienie i przyznał tłumaczowi przysięgłemu – zgodnie z jego wnioskiem zażaleniowym – dodatkowo sumę 350 zł za wykonane czynności tłumacza.

Wbrew powyższemu rozumowaniu w jednej ze spraw Sąd Rejonowy w Katowicach³⁵ bez uzasadnienia (być może zatem wskutek przeoczenia) odmówił tłumaczowi przyznania wynagrodzenia według stawki podwyższonej, mimo że tłumaczone teksty zawierały frazeologię i terminologię specjalistyczną, gdyż w przypadku tego zlecenia chodziło o przekład pism sądowych w sprawie spadkowej (m.in. protokołów z posiedzeń sądów w RFN, wniosków o udzielenie pomocy prawnej i doręczenie), czyli były to teksty niewątpliwie sformułowane w języku prawnym i prawniczym. Na zażalenie tłumacza postanowienie zostało zmienione i tłumacz otrzymał wnioskowaną kwotę wynagrodzenia. Sąd Okręgowy w Katowicach argumentował w uzasadnieniu postanowienia, iż *nie ulega wątpliwości, że prawidłowe przetłumaczenie dokumentów zawierających terminologię prawniczą wymaga posiadania wiedzy specjalistycznej, albowiem język prawniczy w wielu wypadkach jest językiem swoistym, a używane w nim wyrazy czy zwroty mają odmienne znaczenie od używanych potocznie*³⁶.

W taki sam sposób postąpił także sąd w sprawie, w której przedmiotem tłumaczenia były dokument o doręczeniu skazanemu postanowienia wraz z pouczeniem (stanowiącym właściwie wyciąg z Kodeksu postępowania karnego i Kodeksu karnego wykonawczego) oraz postanowienie sądu³⁷. Odmawiając przyznania wynagrodzenia według stawki podwyższonej, sąd wskazał w uzasadnieniu do postanowienia, że *zakwestionował wskazaną w rachunku wysokość stawki za tłumaczenie (...) bowiem (...) wbrew zapatrywaniu tłumacza użyta w tłumaczonych (...) dokumentach terminologia nie była specjalistyczna*. Tym samym sąd zakwestionował specjalistyczny charakter m.in. takich wyrażen, jak: *czynność procesowa po upływie terminu zawitego jest bezskuteczna, wydać postanowienie w przedmiocie środka odwoławczego, wykonanie orzeczenia, osoba pozbawiona wolności z przyczyn od strony niezależnych, odpis postanowienia, postanowienie zapadłe poza rozprawą, zgłosić wniosek o przywrócenie terminu, posiedzenie w przedmiocie zawieszenia postępowania wykonawczego, zawiesić postępowanie w części/w całości na czas trwania przeszkody, sąd w składzie*, które to wyrażenia zgodnie z typologią niemieckiego badacza języków specjalistycznych Thorstena

³⁵ Postanowienie Sądu Rejonowego w Katowicach z dnia 28 marca 2006 r., sygn. akt II Ns 2758/00, niepublikowane.

³⁶ Postanowienie Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 19 września 2006 r., sygn. akt IV Cz 1072/06, niepublikowane.

³⁷ Postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 9 października 2019 r., sygn. akt III 1 Ko 86/19, niepublikowane.

Roelckego³⁸ są przykładem słownictwa specjalistycznego należącego tylko do danego języka specjalistycznego – tu: języka prawnego i prawniczego.

W zażaleniu tłumacz powołał się na definicję zaproponowaną przez Tomaszkiwicz³⁹, według której język specjalistyczny to *odmiana języka narodowego, charakteryzująca się specjalistyczną „terminologią” i odpowiednimi środkami ekspresji, typowymi dla tekstów danej dziedziny*, przy czym badaczka podaje, że definicja ta odnosi się nie tylko do odmian języka naukowego (np. biologii), technicznego (np. elektrotechniki), ale i zawodowego, podając w tym miejscu jako przykład prawo. Ponadto Tomaszkiwicz⁴⁰ stwierdza, że język specjalistyczny nie ogranicza się tylko do terminologii, lecz posiada także charakterystyczną składnię (np. nagromadzenie konstrukcji pasywnych i form bezosobowych). Skarżący tłumacz powołał się także na Pieńkosa⁴¹, który stwierdził, że wiele z wyrazów i terminów prawnych i prawniczych nie jest znanych szerszej społeczności, a inne mają odmienne znaczenie dla prawnika i dla laika. Tak jest w przypadku każdego języka narodowego, a więc także języków polskiego i niemieckiego. Zatem tłumacz w celu poprawnego przetłumaczenia przedłożonych mu tekstów musiał rozpoznać polską specjalistyczną frazeologię i terminologię prawną i prawniczą oraz podać jej poprawne odpowiedniki w niemieckim języku prawnym i prawniczym, a tekst tłumaczenia sformułować, używając niemieckiego stylu urzędniczo-kancelaryjnego. W wyniku zażalenia złożonego w wyższej instancji tłumaczowi przyznano pełną kwotę wynagrodzenia⁴².

Najczęściej jednak tłumacze, głównie ze względu na brak czasu lub niewielką kwotę, rezygnują ze składania zażalenia. Przykładem jest sprawa, w której sąd odmówił przyznania wynagrodzenia z zastosowaniem stawki podwyższonej, stwierdzając w uzasadnieniu do postanowienia: *wbrew sugestiom wnioskodawczyni nie sposób bowiem zgodzić się, że tłumaczenie to zawierało frazeologię i terminologię specjalistyczną*, choć przedmiotem tłumaczenia było postanowienie sądowe zawierające m.in. wyrażenia takie, jak: *po rozpoznaniu w dniu ... sprawy ... na skutek zażalenia wniesionego przez obrońcę podejrzanego na postanowienie sądu rejonowego ... z dnia ..., sygnatura akt ..., w przedmiocie zastosowania tymczasowego aresztowania czy utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie albo zakwestionowanie przesłanek faktycznych i prawnych, które były u podstaw zastosowania wobec podejrzanego izolacyjnego środka zapobiegawczego*⁴³. Niewątpliwie nie są to wyrażenia pochodzące z języka niespecialistycznego.

Z analizy dwóch powyższych przykładów wynika, że podmioty szczególne – odmawiając przyznania podwyższonej stawki wynagrodzenia ze względu na nasycenie tekstów specjalistyczną frazeologią i terminologią prawną i prawniczą – kierują się raczej chęcią poczynienia oszczędności w wydatkach na tłumaczenie niż względami merytorycznymi, bowiem tłumacz przysięgły w celu poprawnego przetłumaczenia takich tekstów musi nie tylko znać specjalistyczną terminologię i frazeologię prawniczą i prawną, sprawnie używać stylu kancelaryjno-urzędowego, w którym redagowane są pisma sądowe, ale posiadać też wiedzę specjalistyczną z dziedziny prawa. Zatem za polonistą prof. Tadeuszem Zgółką, który dla Polskiego Towarzystwa Tłumaczy Przysięgłych i Spe-

³⁸ T. Roelcke, *Fachsprachen*, Berlin 1999, s. 52.

³⁹ T. Tomaszkiwicz, *Terminologia tłumaczenia*, Poznań 2004, s. 50.

⁴⁰ Ibidem, s. 50.

⁴¹ J. Pieńkos, *Podstawy jurslingwistyki...*, s. 9.

⁴² Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 27 listopada 2019 r., sygn. akt II Akz 593/19, niepublikowane.

⁴³ Postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 3 czerwca 2014 r., sygn. akt XVII Kz 287/14, niepublikowane.

cialistycznych TEPIS w Warszawie sporządził opinię sygnowaną przez Radę Języka Polskiego przy Prezydium PAN (pismo nr RJP-143/W/2011 z dnia 14 czerwca 2011 r.)⁴⁴, podmioty szczególnie powinny uznawać, że słownictwo i frazeologia używane w języku prawnym i prawniczym niewątpliwie są specjalistyczne, język używany w dokumentach wytworzonych w procesie stanowienia prawa to język prawny, a język prawniczy to język używany w sytuacjach profesjonalnych przez osoby uprawiające zawody prawnicze. Obie te odmiany języka to języki specjalistyczne.

NOWELIZACJE ROZPORZĄDZENIA Z DNIA 24 STYCZNIA 2005 R.

Jak wspomniano na wstępie, w kolejnych nowelizacjach rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r. uregulowano szereg kwestii dotąd niesprecyzowanych, które często bywały przedmiotem sporów między tłumaczami a podmiotami szczególnymi. I tak, w § 1 ust. 2 pierwszego rozporządzenia nowelizującego uregulowano kwestię stawki za przysięgłe tłumaczenie ustne w postępowaniu przyspieszonym, dodając przepis w § 6 ust. 1 o jej podwyższeniu o 100% stawki bazowej, przy czym także tej stawki dotyczy doprecyzowanie w § 1 ust. 2 lit. a trzeciego rozporządzenia nowelizującego, stanowiące, że w przypadku przysięgłego tłumaczenia ustnego stawkę oblicza się w oparciu o stawkę jak za stronę tłumaczenia poświadczonego z języka polskiego na dany język obcy⁴⁵. Nadal nieuregulowana jest jednak kwestia wynagrodzenia za pilne wezwania tłumacza w celu wykonania przysięgłego tłumaczenia ustnego w postępowaniu zwykłym, przekazywane najczęściej telefonicznie na jeden czy kilka dni przed rozprawą albo nawet tego samego dnia, dosłownie na godzinę przed rozprawą. Wydaje się, że za czynności tłumacza w tym przypadku powinna obowiązywać na mocy rozporządzenia stawka podwyższona o 100% przysługująca tłumaczowi w postępowaniu przyspieszonym. Niekiedy sądy uznają żądanie tłumacza o podwyższenie w takich przypadkach stawki o 100%, zwłaszcza jeżeli zostanie to uzgodnione z nim w chwili przyjęcia zlecenia, uzasadniając podwyższenie stawki wezwaniem tłumacza na krótko przed rozprawą⁴⁶.

W drugim rozporządzeniu nowelizującym poprzez dodanie § 6a uregulowano kwestię podatku od towarów i usług, stanowiąc, że stawki wynagrodzenia tłumacza przysięgłego będącego płatnikiem tego podatku i zobowiązanego do jego zapłaty podwyższa się o kwotę należnego podatku przy zastosowaniu jego stawki obowiązującej w dniu orzekania. Potrzeba tej regulacji wynikała ze wspomnianego na wstępie faktu, że tłumacze przysięgli, którzy na mocy ustawy z dnia 25 listopada 2004 r. o zawodzie tłumacza przysięgłego przestali być pomocnikami procesowym sądu⁴⁷ i coraz częściej nie wykonywali swoich czynności dorywczo, lecz w ramach działalności gospodarczej, deklarują się coraz częściej nie tylko jako podatnicy podatku dochodowego od osób fizycznych, lecz także podatku od towarów i usług. Tego faktu aż do roku 2016 nie uznawały sądy, prokuratury i policja.

⁴⁴ Opinia nt. tekstów specjalistycznych Rady Języka Polskiego PAN, „Biuletyn TEPIS” 2011, nr 75, s. 15-16.

⁴⁵ Stawki te obecnie wynoszą: dla I grupy językowej – 90,22 zł, dla II grupy językowej – 106,14 zł, dla III grupy językowej – 122,08 zł, dla IV grupy językowej zaś – 148,62 zł.

⁴⁶ Postanowienie Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z dnia 11 stycznia 2016 r., sygn. akt I C 1369/14, niepublikowane, a także postanowienie Sądu Rejonowego w Środzie Wlkp. z dnia 30 września 2013 r., sygn. akt II K 350/13, niepublikowane. W pierwszym przypadku tłumacza wezwano telefonicznie na cztery dni przed rozprawą, a w drugim – na trzy dni.

⁴⁷ A.D. Kubacki, *Tłumaczenie poświadczane. Status, kształcenie, warsztat i odpowiedzialność tłumacza przysięgłego*, Warszawa 2012, s. 99.

Wykonywanie przez tłumaczy przysięgłych tłumaczeń na zlecenie sądu w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej oraz kwestia naliczania zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i jej odprowadzania przez sądy, a także kwestia zapłaty podatku od towarów i usług wskutek braku jednoznacznych interpretacji prawnych obowiązujących przepisów podatkowych, nienadążających za nową rzeczywistością gospodarczą, bywały zatem początkowo częstą przyczyną sporów między sądami a tłumaczami. Te przysłowiowe „kości niezgody” stopniowo zostały uregulowane w sposób korzystny dla tłumaczy.

Kolejną kwestią, która wymagała nie tyle nowelizacji rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r., ile zmiany przez sądy stanowiska w sprawie interpretacji przepisów podatkowych, była możliwość wystawiania przez tłumaczy faktur w ramach prowadzonej przez nich działalności gospodarczej. Do 2016 roku sądy niezależnie od tego, czy dany tłumacz był podatnikiem podatku od towarów i usług, czy też nim nie był, nie zgadzały się na wystawianie rachunków czy faktur w ramach prowadzonej przez tłumaczy działalności gospodarczej, dopuszczając wyłącznie wynagradzanie tłumaczy na podstawie rachunków wystawianych na osobę fizyczną tłumacza. Sądy odprowadzały od tego wynagrodzenia zaliczkę na podatek dochodowy, mimo że już w 2014 roku Ministerstwo Finansów w piśmie z dnia 22 maja 2014 r. (nr DD2/033/30/KBF/14/RD-47426) wydało Interpretację ogólną w sprawie możliwości zaliczenia, w określonych warunkach, przychodów wymienionych w katalogu przychodów z działalności wykonywanej osobiście do źródła działalność gospodarcza⁴⁸. Interpretacja ta wskazywała przychody kwalifikowane w art. 13 pkt 2–8 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych jako przychody, których opodatkowanie jest uzależnione od oświadczenia podatnika i wymieniała w podsumowaniu przychody z katalogu art. 13 pkt 2–8 jako przychody, które dla celów podatku dochodowego od osób fizycznych można zaliczyć do przychodów z działalności gospodarczej⁴⁹.

W trzecim rozporządzeniu nowelizującym oprócz doprecyzowania przepisu o stawce wynagrodzenia za przysięgłe tłumaczenie ustne uregulowano także kwestię wynagrodzenia za sporządzenie dodatkowych egzemplarzy tłumaczeń poświadczonych, stanowiąc w § 1 w nowo dodanym ust. 3, że wynosi ona 50 groszy za każdą stronę dodatkowego egzemplarza. Fakt uregulowania kwestii sporządzania kolejnych egzemplarzy tłumaczenia także stanowi – choć niezupełną – odpowiedź na postulaty w tej sprawie wysuwane przez środowisko tłumaczy i gremia ich reprezentujące oraz Zespół do Przeglądu i Oceny Funkcjonowa-

⁴⁸ <https://sip.lex.pl/orzeczenia-i-pisma-urzedowe/pisma-urzedowe/dd2-033-30-kbf-14-rd-47426-interpretacja-og-olna-w-sprawie-184777659> [dostęp: 10.01.2021].

⁴⁹ Sądy do 2016 roku błędnie przyjmowały, że interpretacja ta nie dotyczy tłumaczy przysięgłych (i biegłych) otrzymujących przychody kwalifikowane do art. 13 pkt 6. (por. przykładowo: Opinia prawna nr A-027/2/15 radycy prawnego Sądu Okręgowego w Poznaniu w sprawie Interpretacji ogólnej nr DD2/033/30/KBF/14/RD-47426 Ministra Finansów z dnia 22 maja 2014 r. w sprawie możliwości zaliczenia, w określonych warunkach, przychodów wymienionych w katalogu przychodów z działalności wykonywanej osobiście do źródła – działalność gospodarcza czy stanowisko Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach wynikające z interpretacji indywidualnej wydanej przez Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach nr IBPB II/1/415-878/14/DP z dnia 16 lutego 2015 r.) i kwalifikowały wynagrodzenie tłumaczy przysięgłych (i biegłych) wykonujących czynności na zlecenie sądu, nawet jeśli prowadzili w tym zakresie działalność gospodarczą, do przychodów, o których mowa w art. 13 pkt 6 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. 1991 nr 80, poz. 350, z późn. zm.), czyli niezależnie od formy prawnej działalności prowadzonej przez tłumacza przysięgłego (i biegłego) zgodnie z art. 41 ust. 1 teje ustawy naliczały i odprowadzały zaliczkę na podatek dochodowy od osób fizycznych.

nia Ustawy o Zawodzie Tłumacza Przysięgłego⁵⁰, gdyż także ta kwestia bywała przyczyną sporów między tłumaczami a sądami. Niektóre sądy stosowały tu stawkę w wysokości 6 zł wynikającą z § 21 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 czerwca 2004 r. w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej (tekst jedn. Dz.U. 2018, poz. 272), którą postulował Zespół do Przeglądu i Oceny Funkcjonowania Ustawy o Zawodzie Tłumacza Przysięgłego, podczas gdy niektóre sądy odmawiały tłumaczom wynagrodzenia za dodatkowe egzemplarze tłumaczenia.

Ponadto trzecie rozporządzenie nowelizujące w § 1 ust. 2 lit. b wprowadziło jeszcze jedno novum, a mianowicie dodano w nim w § 6 ust. 3 przepis dotyczący podwyższenia o 20% stawki wynagrodzenia za przysięgłe tłumaczenie ustne wykonywane w porze nocnej w rozumieniu art. 151 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 1320, Dz.U. 2021, poz. 1162) oraz niedzielę lub święto. Stawka wynagrodzenia za takie przysięgłe tłumaczenie ustne wynosi dla pierwszej grupy językowej – 70,37 zł, dla drugiej grupy językowej – 93,15 zł, dla trzeciej grupy językowej – 95,22 zł, dla czwartej grupy językowej zaś – 121,98 zł. Przepis ten ma na celu zmniejszenie niechęci tłumaczy do stawiania się na nagłe wezwania policji. Należy jednak podkreślić, że stawki za tłumaczenie ustne nadal odbiegają znacznie od stawek rynkowych.

ANALIZA POSTANOWIEŃ SĄDU W PRZEDMIOCIE WYNAGRODZENIA TŁUMACZA

Po wykonaniu tłumaczenia poświadczonego lub ustnego tłumaczenia przysięgłego na rzecz organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości tłumacz wystawia fakturę, na podstawie której otrzymuje wynagrodzenie od wszystkich organów szczególnych poza sądem⁵¹. Sąd traktuje fakturę jako wniosek tłumacza o wynagrodzenie i po jej sprawdzeniu przez oddział finansowy pod względem formalno-rachunkowym dodatkowo orzeka w przedmiocie wynagrodzenia tłumacza w drodze postanowienia czy – w przypadku sądów cywilnych – również w drodze postanowienia referendarza. Od tej reguły są jednak odstępstwa: niektóre sądy postanowień nie wydają, natomiast wydają je niektóre prokuratury czy – obecnie także – komendanci policji⁵². Na postanowienie sądu o przyznaniu wynagrodzenia tłumaczowi przysługuje zażalenie, a na postanowienie referendarza sądowego – skarga. Analiza przykładowych postanowień w przedmiocie przyznania tłumaczowi wynagrodzenia wydanych zarówno w postępowaniach cywilnych, jak i karnych pokazuje, że sędziowie i referendarze sądowi w uzasadnieniach do postanowień powołują się na różne przepisy, nawet w takich przypadkach, w których wystarczające wydaje się być powołanie się na przepisy rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r. Oto kilka przykładów:

1. w postępowaniu cywilnym
 - a. w przypadku tłumaczenia poświadczonego

⁵⁰ A.D. Kubacki, *Ocena regulacji ustawowych w odniesieniu do zawodu tłumacza przysięgłego w Polsce. Próba podsumowania*, „Comparative Legilinguistics. International Journal for Legal Communication” 2018, vol. 35, s. 20.

⁵¹ A.D. Kubacki, *Tłumacz przysięgły...*, s. 58.

⁵² A.D. Kubacki (*Tłumacz przysięgły...*, s. 58) podaje w przypisie nr 22 za L. Zielińskim, że Prokuratura Okręgowa w Bydgoszczy wydaje postanowienia o przyznaniu wynagrodzenia tłumaczowi przysięgłemu, a Sąd Okręgowy w Bydgoszczy takiego postanowienia nie wydaje.

- przepisy rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r.⁵³,
- przepisy art. 288 k.p.c. w zw. z art. 265 § 2 k.p.c., art. 16 ust. 2 u.z.t.p. i art. 93 u.k.s.c. oraz przepisy rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r.⁵⁴,
- b. w przypadku przysięgłego tłumaczenia ustnego
 - przepisy art. 288 k.p.c. w zw. z art. 265 § 2 k.p.c., art. 5 ust. 1 pkt 3, art. 93 ust. 1 u.k.s.c. i art. 98 u.k.s.c. oraz przepisy rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r.⁵⁵,
 - przepisy art. 89 ust. 1 u.k.s.c. i przepisy rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r.⁵⁶,
 - przepisy art. 288 k.p.c. w zw. z art. 265 § 2 k.p.c., art. 93 ust. 1 u.k.s.c. i art. 97 zd. 1 u.k.s.c. oraz przepisy rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r.⁵⁷,
 - przepisy art. 288 k.p.c. w zw. z art. 265 § 2 k.p.c. oraz przepisy rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r.⁵⁸,
 - przepisy art. 288 k.p.c. i przepisy rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r.⁵⁹.
- c. za stawiennictwo w przypadku nieskorzystania z usług
 - przepisy art. 288 k.p.c. w zw. z art. 89 ust. 1 i art. 90 u.k.s.c. oraz przepisy rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r.⁶⁰,
- 2. w postępowaniu karnym
 - a. w przypadku tłumaczenia poświadczonego
 - przepisy art. 618f § 1–4 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w.⁶¹,
 - przepisy art. 618f § 1–4 k.p.k.⁶²,
 - przepisy art. 618f § 1 k.p.k.⁶³,
 - przepisy art. 618 § 1 pkt 7 k.p.k.⁶⁴,
 - przepisy art. 618 § 1 pkt 4 k.p.k.⁶⁵,
 - przepisy art. 618l § 1 k.p.k. i przepisy rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r.⁶⁶,
 - b. w przypadku przysięgłego tłumaczenia ustnego

⁵³ Postanowienie Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z dnia 20 kwietnia 2016 r., sygn. akt IX C 1/15, niepublikowane.

⁵⁴ Postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 6 czerwca 2016 r., sygn. akt XVIII C 1767/15, niepublikowane.

⁵⁵ Postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z 3 czerwca 2016 r., sygn. akt VII U 507/15, niepublikowane.

⁵⁶ Postanowienie Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z dnia 10 lutego 2016 r., sygn. akt IX C 2188/13, niepublikowane.

⁵⁷ Postanowienie Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z dnia 15 października 2015 r., sygn. akt V P 1822/15, niepublikowane.

⁵⁸ Postanowienie Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z dnia 11 stycznia 2016 r., sygn. akt I C 1369/14, niepublikowane.

⁵⁹ Postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 16 lipca 2015 r., sygn. akt IX GC 288/15, niepublikowane.

⁶⁰ Postanowienie Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z dnia 1 marca 2016 r., sygn. akt I Ns 1359/15, niepublikowane.

⁶¹ Postanowienie Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 11 lipca 2016 r., sygn. akt VI Kdw 1531/15, niepublikowane.

⁶² Postanowienie Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 11 lipca 2016 r., sygn. akt VI Kop 12/15, niepublikowane.

⁶³ Postanowienie Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 14 marca 2016 r., sygn. akt VI Ko 4575/15, niepublikowane.

⁶⁴ Postanowienie Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 15 lutego 2016 r., sygn. akt VI Ko 6665/11, niepublikowane.

⁶⁵ Postanowienie Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 2 września 2015 r., sygn. akt VI Kdw 903/15, niepublikowane.

⁶⁶ Postanowienie Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 11 grudnia 2013 r., sygn. akt III Ko 79/13, niepublikowane.

- przepisy art. 619f § 3 k.p.k. i przepisy rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r.⁶⁷,
- c. za stawiennictwo w przypadku nieskorzystania z usług
- przepisy art. 618f § 1 k.p.k.⁶⁸

Jasno zatem widać, że wybór konkretnego przepisu zależy od stanowiska sędziego czy referendarza, brakuje tu sztywnych wytycznych dla orzecznictwa. Zdarza się także, że sądy nie podają żadnej podstawy prawnej⁶⁹.

Co do zasady faktury są uznawane przez sądy, o ile są poprawne pod względem formalno-rachunkowym i dotyczą kwestii na tyle jednoznacznie uregulowanych w rozporządzeniu z dnia 24 stycznia 2005 r., że stosowny przepis nie pozostawia marginesu dla arbitralności sądu czy innego podmiotu szczególnego. Taki margines, będący częstym przedmiotem sporów między tłumaczami a podmiotami szczególnymi, obecnie istnieje już tylko w odniesieniu do negocjowania przez niektóre sądy obecności w tłumaczonym tekście frazeologii i terminologii specjalistycznej.

Pomyłki w fakturach, inne niż rachunkowe (np. w sygnaturze akt, numerze danego tłumaczenia w repertorium, opisie pozycji na fakturze), sędziowie czy referendarze sądowi zazwyczaj – i słusznie – traktują jako oczywiste omyłki pisarskie i nie wzywają do ich sprostowania, co jest podejściem korzystnym dla tłumacza, gdyż podejście przeciwne niepotrzebnie opóźniałoby zapłatę wynagrodzenia. Naturalnie może się zdarzyć, że sędzia czy referendarz sądowy przeoczy taką omyłkę, co można domniemywać zwłaszcza w sytuacjach, gdy w postanowieniu o przyznaniu wynagrodzenia nie wspomina się eksplicitnie, że w wystawionej przez tłumacza fakturze wystąpiła oczywista omyłka pisarska. Ponadto sędzia czy referendarz sądowy dokonuje z urzędu sprostowań oczywistych omyłek pisarskich w wydawanych przez siebie postanowieniach w przedmiocie wynagrodzenia tłumacza. Przykładowo tak postąpił Sąd Okręgowy w Poznaniu w stosunku do omyłki w kwocie należnego wynagrodzenia, która na jej skutek w pierwotnie wydanym postanowieniu sądu uległa pomniejszeniu⁷⁰, oraz referendarz sądowy w związku z wpisaniem błędnej sygnatury sprawy w postanowieniu w przedmiocie wynagrodzenia tłumacza⁷¹.

W razie omyłek rachunkowych tłumacza sądy zazwyczaj zwracają faktury do weryfikacji i sprostowania lub wystawienia korekty, a następnie wypłacają wynagrodzenie w oparciu o sprostowaną fakturę lub jej korektę⁷². Konieczność wystawienia korekty, a nie tylko sprostowania faktury zachodzi w przypadku upływu roku podatkowego, w którym wystawiono fakturę.

Wypłata wynagrodzenia następuje zazwyczaj na podstawie nieprawomocnego postanowienia ze środków Skarbu Państwa, zatem w razie zaskarżenia go w ustawowym terminie i jego zmiany może zachodzić obowiązek zwrotu przyznanych tym postanowieniem należności, o czym tłumacz jest informowany w pouczeniu przy doręczeniu postanowienia.

⁶⁷ Postanowienie Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 18 czerwca 2014 r., sygn. akt VI K 491/14, niepublikowane.

⁶⁸ Postanowienie Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 2 listopada 2015 r., sygn. akt VI K 1727/13, niepublikowane.

⁶⁹ Postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 13 lipca 2015 r., sygn. akt VIII P 19/15, niepublikowane.

⁷⁰ Postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 25 września 2015 r., sygn. akt VIII P 19/15, niepublikowane.

⁷¹ Postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 14 czerwca 2016 r., sygn. akt XVIII C 1767/15, niepublikowane.

⁷² Tak uczynił Sąd Rejonowy Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu (pismo z dnia 16 lutego 2015 r., sygn. akt III K 293/12), wypłacając potem wynagrodzenie na podstawie korekty.

Kwestia terminowości zapłaty wynagrodzenia tłumaczom wygląda różnie i zależy od danej instytucji i wysokości faktury. Zasadniczo policja, prokuratura i Straż Graniczna regulują płatności od ręki, podobnie część sądów, przy czym zdaje się to zależeć od apelacji⁷³. Stosunkowo szybko tłumacze otrzymują niezbyt wysokie kwoty. Jednakże w przypadku niektórych sądów, zwłaszcza bardzo przeciążonych rejonowych sądów gospodarczych, czas oczekiwania na wynagrodzenie jest bardzo długi i wynosi kilka miesięcy, a niekiedy nawet ponad rok, zwłaszcza w przypadku znacznych kwot. Dotychczas wynikało to z pobierania przez sąd od stron zbyt niskich zaliczek na poczet tłumaczeń. Obecnie ta przeszkoda ze względu na wspomniane powyżej wypłacanie środków ze Skarbu Państwa została usunięta i zwłoka w wypłacie wynagrodzenia tłumaczom wynika albo z przeciążenia sądu, albo opieszałości.

WNIOSKI I POSTULATY

Mimo że kolejne nowelizacje rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r. uregulowały już większość kwestii związanych z wynagradzaniem tłumaczy przysięgłych, które od chwili jego wejścia w życie stanowiły oś sporów między tłumaczami a podmiotami szczególnymi, nadal istnieją obszary niedookreślone bądź nieodpowiednio funkcjonujące. W efekcie wielu tłumaczy nadal niechętnie przyjmuje zlecenia od sądów. W przypadku przysięgłego tłumaczenia ustnego przede wszystkim wynika to nadal z istotnej różnicy między wysokością stawek rynkowych a stawek z rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r., i zmiana tej sytuacji zależy od ministra sprawiedliwości. W zakresie obu rodzajów tłumaczenia – pisemnego i ustnego – w celu częściowej zmiany nastawienia tłumaczy do współpracy z sądami wystarczyłoby przyspieszenie wypłacania wynagrodzenia, a przynajmniej skończenie z opieszałością w tej kwestii, i to leży w gestii sądów. W zakresie tłumaczenia poświadczanego należałoby ukrócić uznaniowość sądów co do stosowania stawki podwyższonej o 25% w przypadku występowania w tłumaczonym tekście frazeologii i terminologii specjalistycznej. Uznaniowość tę praktykują niektóre sądy w odniesieniu do tekstów prawnych i prawniczych, uważając, że teksty te, z którymi sądy są obyte z racji ich tematyki, nie są tekstami specjalistycznymi, choć teksty prawne i prawnicze nie są wyjęte w rozporządzeniu z dnia 24 stycznia 2005 r. spod pojęcia tekstów zawierających frazeologię i terminologię specjalistyczną. Minister sprawiedliwości nie zastrzegł bowiem, że § 3 pkt 1 rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r. nie dotyczy frazeologii i terminologii prawnej i prawniczej jako niespecialistycznej. Jeżeli wydając w 2005 roku rozporządzenie w sprawie wynagrodzenia tłumaczy przysięgłych, minister sprawiedliwości uznałby, że za tłumaczenie tekstów zawierających frazeologię i terminologię prawną i prawniczą nie należy się stawka podwyższona, dochodziłoby do kuriozalnych sytuacji, gdyż tłumaczenie tekstów prawnych i prawniczych, których poprawny przekład wymaga od tłumacza wiedzy specjalistycznej i większego nakładu czasu, byłoby wynagradzane w przeliczeniu na godzinę pracy de facto gorzej niż tłumaczenie poświadczone tekstów frazeologii i terminologii specjalistycznej niezawierających, jak na przykład prywatna korespondencja dotycząca życia codziennego.

⁷³ Z doświadczenia autorów niniejszego artykułu wynika, że sądy okręgu poznańskiego, zwłaszcza Sąd Okręgowy w Poznaniu, zazwyczaj wypłacają wynagrodzenie szybko, najpóźniej w terminie jednego – dwóch miesięcy, choć zdarzają się wyjątki. W Katowicach sądy rejonowe wypłacają zazwyczaj wynagrodzenie w terminie najwcześniejszej trzech miesięcy, najpóźniej – nawet po roku od złożenia przez tłumacza faktury za wykonaną usługę tłumaczeniową.

Ponadto eksplicitnego uregulowania w rozporządzeniu wymagałaby także liczba godzin przysięgłego tłumaczenia ustnego, za które tłumaczowi powinno przysługiwać wynagrodzenie. W wezwaniach tłumacze zasadniczo nie są informowani, na ile godzin są wzywani. Dlatego jeżeli nie uzyskają tej informacji telefonicznie bądź e-mailem, na wykonywanie przysięgłego tłumaczenia ustnego w sądzie rezerwują sobie zazwyczaj wszystkie godziny do końca godzin urzędowania sądu, począwszy od godziny, na którą są wzwani, i nie mogą przyjąć w tym czasie innego zlecenia tłumaczenia ustnego, np. na wolnym rynku, a stawka rynkowa za godzinę tłumaczenia ustnego jest co najmniej dwukrotnie wyższa niż stawka określona w rozporządzeniu z dnia 24 stycznia 2005 r. Jeżeli rozprawa czy posiedzenie kończy się szybciej lub w trakcie ich trwania okaże się, że nie jest konieczna tak długa obecność tłumacza, tłumaczowi przysługuje jedynie wynagrodzenie za faktyczny czas obecności, a nie zarezerwowany. Tłumacz może zatem ponieść stratę finansową. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku niestawiennictwa osoby, ze względu na której obecność konieczne było przybranie tłumacza. W praktyce wygląda to tak, że tłumacze wystawiają wówczas fakturę za jedną godzinę przysięgłego tłumaczenia ustnego zgodnie z § 6 ust. 1 rozporządzenia z dnia 24 stycznia 2005 r., a sądy cywilne orzekają o tych fakturach, stosując normy kodeksowe przyznające wynagrodzenie za stawiennictwo (art. 288 k.p.c.), natomiast sądy karne – stosując normy kodeksowe przyznające zwrot utraconego zarobku lub dochodu w razie nieskorzystania z usług tłumacza (art. 618h 1 k.p.k.). Zatem także w tej sytuacji tłumacz może ponieść stratę ze względu na ewentualne odrzucenie w tym czasie zlecenia komercyjnego. Należy tu zauważyć, że rozliczając usługę tłumaczenia ustnego, w przypadku klientów komercyjnych tłumacze zasadniczo przyjmują za podstawę rozliczenie – tzw. blok tłumaczeniowy⁷⁴, np. minimum dwie godziny i nawet jeżeli dana czynność trwa krócej, klient płaci za dwie godziny obecności tłumacza. W obu przypadkach należałoby rozważyć, czy tłumacz nie powinien otrzymać wynagrodzenia za maksymalny przewidywany czas posiedzenia czy rozprawy z jego udziałem.

Naturalnie takie sytuacje, gdy bardzo późno bądź dopiero w sądzie okazuje się, że osoba, dla której sąd przybrał tłumacza, nie stawia się, zazwyczaj nie są winą sądu. Tak było w sprawie o sygnaturze akt XII GC 299/17 (uprzednio X GC 56/15) przed Sądem Rejonowym Poznań-Stare Miasto w Poznaniu, w której strona w przeddzień rozprawy przed samym zamknięciem okna podawczego złożyła powiadomienie, że osoba, której przesłuchanie planowano, nie stawia się, o czym tłumacza powiadomiono telefonicznie następnego dnia na pół godziny przed rozprawą, a telefon odebrał on dosłownie już po wyjściu za próg mieszkania. W związku z chorobą dziecka, by móc się stawić na wezwanie sądu, tłumacz po zasięgnięciu w Biurze Obsługi Interesanta informacji, że rozprawa była przewidziana na 50 minut, uwzględniając półgodzinny czas przejazdu do sądu i z powrotem, najął opiekunkę do chorego dziecka, z którą umówił się na zapłatę 32 zł za dwie godziny. Najęta opiekunka przysłała już do dziecka zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami, zatem tłumacz zapłacił jej zgodnie z umową 32 zł, ponosząc tym samym w związku z wezwaniem do sądu rzeczywisty wydatek w postaci zapłaty dla opiekunki, toteż wystąpił do sądu o wynagrodzenie jak za stawiennictwo, czyli za jedną godzinę obecności, w kwocie 39,09 zł, co uzasadnił następująco:

⁷⁴ Zob. *Warunki pracy i zasady wynagradzania tłumaczy konferencyjnych*, opracowane przez Stowarzyszenie Tłumaczy Polskich, <http://www.stp.org.pl/warunki-tlumaczenia-konferencyjne/> [dostęp: 10.01.2021].

Nie widzę uzasadnienia, dla którego mam ponosić koszt tego, że strona w ostatnim możliwym terminie składa w sądzie pismo w sprawie, gdzie wiadomo, że w sprawie z elementem międzynarodowym sąd musi przecież powziąć kroki w celu zabezpieczenia sprawnego przebiegu rozprawy, w tym zapewnić obecność tłumacza przysięgłego. Jeśli strona tak postępuje, to winna ponieść koszt zapłaty dla wezwanego tłumacza przysięgłego.

Sąd przychylił się do żądania tłumacza i przyznał mu wynagrodzenie w żądanej wysokości.

Zanalizowane przykłady postanowień w przedmiocie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego dają bogaty obraz współpracy tłumaczy z podmiotami szczególnymi, zwłaszcza sądami, i jasno wskazują, że dla jej usprawnienia w zakresie wynagradzania konieczna jest przede wszystkim zmiana postrzegania tłumaczy przez sąd. Mimo że nie wynika to wprost z ustawy, zawód tłumacza przysięgłego jest zawodem zaufania publicznego, co w jednym z wyroków stwierdził Trybunał Konstytucyjny⁷⁵. Wykonywanie zawodu tłumacza przysięgłego i sporządzanie tłumaczeń poświadczonych podlega ścisłym, znanym tłumaczom regułom, a tłumacze to wysokiej klasy specjaliści, których kompetencje są od 2005 roku potwierdzane egzaminem państwowym. Podmioty szczególne nie znają uznanych przez środowisko zasad sporządzania tłumaczeń poświadczonych, w tym *Kodeksu zawodowego tłumacza przysięgłego*⁷⁶, a sędziowie i referendarze nie są lingwistami ani leksykologami. Kwestionując wnioski o wynagrodzenie, wchodzą natomiast w ich kompetencje. Wydaje się zatem, że największym deficytem we współdziałaniu podmiotów szczególnych i tłumaczy jest brak zaufania ze strony tych pierwszych. Sytuację tę mogłaby zmienić ściślejsza współpraca podmiotów szczególnych ze środowiskiem tłumaczy, np. w formie szkoleń i warsztatów organizowanych przez stowarzyszenia tłumaczy dla podmiotów szczególnych, co pozwoliłoby im lepiej zrozumieć specyfikę pracy tłumacza przysięgłego.

Bibliografia

Literatura

Cieślak B., Kierzkowska D., Michalska A., Staniszevska-Kowalak D., Zieliński J., *Tłumacz przysięgły. Status prawny i zawodowy*, Warszawa 2018.

Gizbert-Studnicki T., *Język prawny a język prawniczy*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Prawnicze” 1972, zeszyt 55.

Hałas B., *Terminologia języka prawnego*, Zielona Góra 1995.

Kubacki A.D., *Tłumaczenie poświadczone. Status, kształcenie, warsztat i odpowiedzialność tłumacza przysięgłego*, Warszawa 2012.

Kubacki A.D., *Tłumacz przysięgły w polskim systemie wymiaru sprawiedliwości*, „Kwartalnik Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury” 2014, zeszyt 4(15).

Kubacki A.D., *Ocena regulacji ustawowych w odniesieniu do zawodu tłumacza przysięgłego w Polsce. Próba podsumowania*, „Comparative Legilinguistics. International Journal for Legal Communication”, 2018, vol. 35.

⁷⁵ Zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 maja 2008 r. (SK 91/06).

⁷⁶ Z. Rybińska et al., *Kodeks zawodowy tłumacza przysięgłego*, Warszawa 2019.

Lukszyn J., *Tezaurus terminologii translatorycznej*, Warszawa 1998.

Opinia nt. tekstów specjalistycznych Rady Języka Polskiego PAN, „Biuletyn TEPIS” 2011, nr 75.

Pieńkos J., *Podstawy juryslingwistyki. Język w prawie – prawo w języku*, Warszawa 1999.

Roelcke T., *Fachsprachen*, Berlin 1999.

Rybińska Z., Czyżewska M., Miler-Cassino J., Poznański J., Szędzielorz E., *Kodeks zawodowy tłumacza przysięgłego*, Warszawa 2019.

Tomaszkiewicz T., *Terminologia tłumaczenia*, Poznań 2004.

Wróblewski B., *Język prawny i prawniczy*, Kraków 1948.

Zieliński L., *Garść uwag o potrzebie optymalizacji komunikacji między tłumaczami przysięgłymi a przedstawicielami organów ścigania, sposobach jej osiągnięcia i potencjalnych korzyściach*, „Comparative Legilinguistics. International Journal for Legal Communication” 2016, vol. 25.

Wykaz aktów prawnych

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (tekst jedn. Dz.U. 2021, poz. 53, 472, 1236).

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn. Dz.U. 2020 poz. 1575, 1578).

Ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 r. – Kodeks postępowania karnego (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 30, 413, 568, 1086, 1458).

Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 1320, Dz.U. 2021, poz. 1162).

Ustawa z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz.U. 2020 poz. 755,807, 956, 2186, Dz.U. 2021, poz. 1080, 1557, 1655).

Ustawa z dnia 25 listopada 2004 r. o zawodzie tłumacza przysięgłego (tekst jedn. Dz.U. 2019, poz. 1326).

Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. nr 54, poz. 535, z późn. zm.).

Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. 1991 nr 80, poz. 350, z późn. zm.).

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U. 2013, poz. 167).

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego (Dz.U. 2005 nr 15, poz. 131).

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 lutego 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego (Dz.U. 2007 nr 41, poz. 265).

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 grudnia 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego (Dz.U. 2009 nr 221, poz. 1746).

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 października 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego (Dz.U. 2019, poz. 1975).

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu cywilnym (Dz.U. 2013, poz. 518).

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 czerwca 2004 r. w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej (tekst jedn. Dz.U. 2018, poz. 272).

Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 lutego 2021 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego (tekst jedn. Dz.U. 2021, poz. 261).

Źródła internetowe

Mendel A., *Raport z badania ankietowego na temat jakości tłumaczenia w postępowaniu karnym*, 2011, https://www.kSSIP.gov.pl/sites/default/files/18_8.pdf [dostęp: 10.01.2021].

Pismo Ministerstwa Finansów z dnia 22 maja 2014 r. nr DD2/033/30/KBF/14/RD-47426: Interpretacja ogólna w sprawie możliwości zaliczenia, w określonych warunkach, przychodów wymienionych w katalogu przychodów z działalności wykonywanej osobiście do źródła – działalność gospodarcza, <https://sip.lex.pl/orzeczenia-i-pisma-urzedowe/pisma-urzedowe/dd2-033-30-kbf-14-rd-47426-interpretacja-og-olna-w-sprawie-184777659> [dostęp: 10.01.2021].

Komisja Europejska: Special Eurobarometer 386. Europeans and their languages, 2012, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_386_en.pdf [dostęp: 10.01.2021].

Odpowiedź Ministerstwa Sprawiedliwości nr DO-V-0190-155/08 na pismo z dnia 6 maja 2008 r. nr DO-V-0190-543/1, file:///C:/Users/HP/AppData/Local/Temp/bez%20tytu%C5%82u %202-1.pdf [dostęp: 10.01.2021].

Odpowiedź Ministerstwa Sprawiedliwości nr DO-V-0190-543/10 na pismo z dnia 20 sierpnia 2010 r., file:///C:/Users/HP/AppData/Local/Temp/Odpowied%C5%BA%20z%20Ministerstw a%20Sprawiedliwo%C5%9Bci%20na%20pismo%20z%20dnia%2020%20sierpnia%202010%20r.8c57.pdf [dostęp: 10.01.2021].

Opinia prawna nr A-027/2/15 Rady Prawnego SO w Poznaniu w sprawie Interpretacji ogólnej nr DD2/033/30/KBF/14/RD-47426 Ministra Finansów z dnia 22 maja 2014 r. w sprawie możliwości zaliczenia, w określonych warunkach, przychodów wymienionych w katalogu przychodów z działalności wykonywanej osobiście do źródła – działalność gospodarcza, <https://www.poznan.so.gov.pl/download/opinia-radcy-prawnego-w-sprawie-bieg--ych.pdf> [dostęp: 10.01.2021].

Warunki pracy i zasady wynagradzania tłumaczy konferencyjnych, opracowane przez Stowarzyszenie Tłumaczy Polskich w Warszawie, <http://www.stp.org.pl/warunki-tlumaczenia-konferencyjne/> [dostęp: 10.01.2021].